

А. Н. Ағыбаев

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ

ОҚУ ҚҰРАЛЫ

ӘОЖ 343 (075.8)

КБЖ 67. 411 я 73

А 23

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
заң факультетінің Ғылыми кеңесі жөнө
Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған
(№1 хаттама 6.11.2015 ж.)

1-тарау

ҚЫЛМЫСТЫҚ
ТҮСІНІГІ ЖАЗГАУ

Пікір жазған

заң ғылымдарының докторы, профессор **C.C. Молдабаев**

Ағыбаев А.Н.

А 23 Қылмыстық құқық. Ерекше бөлім: оқу құралы. / А.Н. Ағыбаев. – Алматы: Қазақ университеті, 2016. – 450 бет.

ISBN 978-601-04-1631-4

Кітап 2014 жылы қабылданған Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінде жазылған оқу материалдары Ерекше бөлімнің жүйелеріне сәйкес баяндалады. Ерекше бөлімнің орбір тарауы бойынша оларға жалпы сипаттама беріле отырып, сол тарауга кіретін жекелеген құрамдарға талдау жасалады, бұрынғы Қылмыстық кодексте болмаган жаңа құрамдардың мазмұнын ашуга ерекше мән беріледі.

Бланкеттік диспозицияга негізделген құрамдар үшін құқықтық-нормативтік актілердің атауы да көрсетілді. Қылмыстық құқықтың Ерекше бөлімі бойынша 1997 жылғы Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінегізінде оқулық мемлекеттік тілдегергіші рет, 1997-2011 жылдары наурызына дейінгі Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне енген өзгертулер мен толықтырулар ескеріле отырып жарық көріп отыр.

Ендігі 2014 жылы қабылданған Қылмыстық кодексіне негізделген жаңа оқулық құқықтану мамандығы бойынша оқытын жоғары оқу орындарының студенттеріне, докторанттарға, анықтама, тергеу, прокуратура, сот органдары қызметкерлеріне арналған.

ӘОЖ 343 (075.8)

КБЖ 67. 411 я 73

© А. Ағыбаев, 2016

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2016

Қылмыстық құқық
ке түрлерінс қылмы
осы қылмыстардың
жаза түрлерін белгіл

Қылмыстық құқық
ралы үғым, жаза түр
тылықтан жөнө жаза
ал Ерекше бөлімде н
құқық бұзушылық б
тық құқықтың Жалпы
тағайындау мөселел
Ерекше бөлімі өзара
зақстан Республикас
өзін Жалпы жөнө Ере
түрғыдан терс оқып
қықтың Жалпы бөлі
бойынша тағы да қай
құқық бұзушылықта
осы пөн екі бөлімге
бөлім тұтастай бір қ

Жалпы жөнө Ере
пі өзінің нормала
қолдану мүмкін смес
сы болім нормалары

Қылмыстық құқық
тың нақты белгілі б
көрсетілген қылмыс
нормаларға соқпай ө
мазмұны, қылмысты
молшері, қылмысты

МАЗМУНЫ

1-тaraу. ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚТАҢ ЕРЕКШЕ БӨЛІМІНІҢ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ОНЫҢ МАҢЫЗЫ.....	3
§1. Қылмыстық құқықтың Ерекше бөлімінің маңызы және қылмыстық құқық бұзушылықты дұрыс саралудың әділсөттілікты жүзеге асырудагы маңызы	5
§2. Қылмыстық құқықтың Ерекше бөлімінің жүйелері.....	7
2-тaraу. ЖЕКЕ АДАМҒА ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР	9
§1. Жалпы сипаттамасы	9
§2. Өмірге қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардан жалпы сипаттамасы	10
§3. Адам өлтіру (99-бап).....	13
§4. Денсаулыққа қарсы қылмыстардың жалпы сипаттамасы және түрлері	25
§5. Жеке адамның бостандығына қарсы қылмыстар.....	39
§6. Жеке адамның ар-намысына және адамгершілгіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	44
§7. Жыныстық қылмыстар	45
3-тaraу. ОТБАСЫНА ЖӘНЕ КӨМЕЛЕТКЕ ТОЛМАҒАНДАРҒА ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР	53
§1. Отбасына және көмелетке толмагандарға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардан жалпы сипаттамасы	53
§2. Отбасына және көмелетке толмагандарға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жеке құрамдары	54
4-тaraу. АДАМНЫҢ ЖӘНЕ АЗАМАТТЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН БОСТАНДЫҚТАРЫНА ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР	67
§1. Адамның және азаматтың конституциялық құқыктары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың түсінігі және түрлері	68
§2. Саяси құқыктар мен бостандықтарға қарсы қылмыстар	70
§3. Адамның және азаматтың әлеуметтік-экономикалық құқыктары мен бостандықтарына қарсы қылмыстар	76
§4. Жеке құқыктар мен бостандықтарға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	79
5-тaraу. БЕЙБІТШІЛІК ПЕН АДАМЗАТ ҚАУІПСІЗДІГІНЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТАР	85
§1. Бейбітшілік пен адамзат қауіпсіздігіне қарсы қылмыстардың жалпы сипаттамасы және түрлері	85
§2. Бейбітшілікке қарсы қылмыстар	86
§3. Соғыс қылмыстары	89
§4. Адамзатқа қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	92
§5. Халықаралық корғау аясындағы адамдар мен үйымдарға қарсы қылмыс	93

§6. Ә.
рулы
конст

6-тар

ЖӘН

§1. Н

каре

§2. К

§3. К

§4. К

мен

§5. Н

7-тај

§1. Н

жап

§2. Е

§3. Т

§4. Т

§5. Т

§6. М

8-тар

КЫЛ

9-тар

§1. Э

КЫЛ

§2. Э

кы

10-т

МУ,

§1.

қы

§2.

кы

11

КJ

§1

къ

§

КJ

§2

къ

12

К

§

К

§

К

§

§6. Әлеуметтік, нәсілдік, үлгітік, діни, тектік-топтық және рулық астамшылдықты насихаттауга немесе үгіттеуге жол бермеу жөніндегі конституциялық қагида тақырыбы 96
6-тарау. МЕМЛЕКЕТТИҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰРЫЛЫСЫНЫҢ НЕГІЗДЕРІНЕ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІГІНЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР 98
§1. Мемлекеттің конституциялық құрлысының негіздеріне және қауіпсіздігіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтарға жалпы сипаттама 98
§2. Қазақстан Республикасының сыртқы қауіпсіздігіне қарсы қылмыстар 99
§3. Қазақстан Республикасының саяси жүйесіне қарсы қылмыстар 102
§4. Қазақстан Республикасының экономикалық қауіпсіздігі мен қорғаныс қабілетіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар 107
§5. Мемлекет құпияларын сактауга қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар 132
7-тарау. МЕНШІККЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР 113
§1. Меншікке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы және түрлері 113
§2. Бөтеннің мүлкін талан-таражга салудың түсінігі 116
§3. Талан-тараждың нысандары 117
§4. Талан-тараждың түрлері 130
§5. Талан-тараждың белгілері жок, менишікке қарсы пайдаланымдік қылмыстар 132
§6. Менишікке қарсы пайдаланымдік емес қылмыстар 143
8-тарау. АҚПАРАТТАНДЫРУ ЖӘНЕ БАЙЛАНЫС САЛАСЫНДАҒЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР 146
9-тарау. ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТ САЛАСЫНДАҒЫ ҚЫЛМЫСТАР 152
§1. Экономикалық қызмет саласындағы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы 152
§2. Экономикалық қызмет саласындағы қылмыстардың нақты түрлері 153
10-тарау. КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ҮЙІМДАРДАҒЫ ҚЫЗМЕТ МҮДДЕЛЕРИНЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР 192
§1. Коммерциялық және өзге үйімдардағы қызмет мүдделеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы 192
§2. Коммерциялық және өзге үйімдардағы қызмет мүдделеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтың нақты күрамдары 193
11-тарау. ҚОҒАМДЫҚ ҚАУІПСІЗДІККЕ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ ТӘРТІПКЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР 203
§1. Қоғамдық қауіпсіздікке және қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы 203
§2. Қоғамдық қауіпсіздікке жататын қылмыстық құқық бұзушылықтардың нақты түрлері 204
§3. Қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар 240
12-тарау. ХАЛЫҚТЫҢ ДЕНСАУЛЫГЫНА ЖӘНЕ ИМАНДЫЛЫҚЦА ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР 246
§1. Халықтың денсаулығына және адамгершілігіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы 246
§2. Халықтың денсаулығына қарсы қылмыстар 247
§3. Имандылыққа қарсы қылмыстар 261
13-тарау. МЕДИЦИНАЛЫҚ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР 271

14-тaraу. ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР	277	§5. қы
§1. Экологиялық қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттама және олардың түрлері	277	19- §1.
§2. Экологиялық қауіпсіздікке қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар	279	§2. қа
§3. Суды және атмосфераны тиімді пайдалануга және коргаға қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар	284	§3. қы
§4. Жерді, құрлықтың шельф, жер қойнауын коргау және тиімді пайдалануга қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар	288	§4. қы
§5. Жануарлар дүниесін тиімді пайдалану, сактау және коргау ережелеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	292	§5. қы
§6. Осімдіктер дүниесін коргау және тиімді пайдалану ережелеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	296	§6. қы
§7. Ерекше табиги-биологиялық түрдегі дүниелерді коргау ережелеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	299	§7. те
15-тaraу. КӨЛІКТЕГІ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР	301	§8. қы
§1. Көліктегі қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттама	301	§8. қы
§2. Көліктегі қылмыстық құқық бұзушылықтардың жеке құрамдары	302	§8. те
16-тaraу. МЕМЛЕКЕТТИК ҚЫЗМЕТ ПЕН МЕМЛЕКЕТТИК БАСҚАРУ МҮДДЕЛЕРИНЕ ҚАРСЫ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ЖӘНЕ ОЗГЕ ДЕ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР	319	Ә
§ 1. Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы сыйбайлас жемқорлық және өзгे де қылмыстық құқық бұзушылықтарының жалпы сипаттамасы және белгілері	319	
§2. Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы сыйбайлас жемқорлық қылмыстық құқық бұзушылықтардың жекеленген құрамдары	321	
§3. Мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы өзге де қылмыстық құқық бұзушылықтар	345	
17-тaraу. БАСҚАРУ ТӘРТІБІНЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР	349	
§1. Басқару тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы және түрлері	349	
§2. Мемлекеттік органдарды басқару әрекетіне байланысты өкімет өкілдері мен басқа адамдарға қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	352	
§3. Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекарасының мызғымастығына қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар	360	
§4. Ресми күжаттар мен мемлекеттік наградалардың айналым тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	363	
§5. Эскери қызметкес шақыру тәртібіне қарсы қылмыс	370	
§6. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рөміздеріне қарсы қылмыстар	372	
§7. Басқару тәртібін қамтамасыз ететін жекелеген ережелерге қол сұғатын қылмыстар	373	
18-тaraу. СОТ ТӨРЕЛІГІНЕ ЖӘНЕ ЖАЗАЛАРДЫҢ ОРЫНДАЛУ ТӘРТІБІНЕ ҚАРСЫ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР	383	
§1. Сот төрелігіне және жазалардың орындалу тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтардың жалпы сипаттамасы және түрлері	383	
§2. Сот төрелігін жүзеге асыратын органдардың лауазымды адамдарының жасайтын қылмыстық құқық бұзушылықтары	385	
§3. Зан бойынша сот әділдігін жүзеге асыруға жәрдем беруге шакырылған адамдардың жасайтын қылмыстық құқық бұзушылықтары	390	
§4. Сотталғандар мен басқадай қылмыстық-құқықтық құштеу шараларын өтейтіндердін жасайтын қылмыстық құқық бұзушылықтар	397	

АР	277	§5. Сот өділдігіне қарсы басқадай адамдардың жасайтын қылмыстық құқық бұзушылықтары	402
алыктар	277	19-тaraу. ӘСКЕРИ ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР	417
	279	§1. Әскери қылмыстың түсінігі және жалпы сипаттамасы.	
	284	Әскери қылмыстық құқық бұзушылықтардың түрлері	417
	288	§2. Бағыныштылық тәртібіне және әскери қызметшілердің жарғылық ережелерге сай карым-қатынасына қол сұғатын қылмыстық құқық бұзушылықтар	420
	292	§3. Әскери қызметті өтеге тәртібіне қарсы бағытталған қылмыстық құқық бұзушылықтар	425
	296	§4. Әскери кезекшілікпен және басқа да арнаулы қызмет тәртібіне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	429
	299	§5. Қару-жарақ, сондай-ақ заттар мен нәрселер, әскери мүліктерді, техниканы пайдалану мен оны сактаудың ережелеріне қарсы қылмыстық құқық бұзушылықтар	433
	301	§6. Белгіленген тәртіп пен әскери қупияны сактауга қарсы қылмыстар	441
	301	§7. Әскери лауазымды қылмыстық құқық бұзушылықтар	437
	302	§8. Шайқас даласында және соғыс жүріп жатқан аудандан әскери қызметті атқару тәртібіне қарсы қылмыстар	442
	319	ӘДЕБИЕТТЕР	446
ның	319		
курамдары	321		
	345		
	349		
епи	349		
	352		
тар	360		
	363		
	370		
	372		
	373		
БІНЕ	383		
	383		
	385		
	390		
	397		